

Dimissionstale 2002

Den korte udgave af enhver dimissionstale er selvfølgelig kort. Og den ville rimeligvis også være ens landet over.

Den lyder noget i retning af det her:

Tak for den tid der er gået. 10 år på skolen. Der har været gode timer, der har været dårligere timer. Der har været mange timer. Men nu er det slut. I skal videre på livets lange vej. Pas godt på jer selv. I skal vide at vi tror vi kan regne med jer. Men I skal også vide at vi godt ved, at det er jer selv der bestemmer. I er nogle dejlige unge mennesker. Brug nu jeres gode og dejlige evner godt. Held og lykke med fremtiden.

Og nu får I så jeres afgangsbeviser. Pas godt på dem. Der er ganske vist nok ingen der skal bruge dem til noget. Men alligevel. Sådan et bevis er der da ikke nogen der kan tage fra jer. Bagefter vil jeg så gerne have lov at sige tak for i aften. Bussen kører om 1½ time.

Men så nemt slipper I selvfølgelig ikke. Så vil der sikkert også være et par stykker der ville blive skuffede. Var det virkelig alt?

10 års skolegang. En halvgammel mand med takker i munder. Et bevis som I ikke skal bruge, men som på den anden side heller ingen kan tage fra mig. Og så med Ole Stoklund ud på livets vej. Oven i købet på fritidskort.

Men I kunne selvfølgelig også prøve at vælge at se det hele lidt fra min side.

Hvordan kan jeg på nogen som helst måde sige noget der lyder sådan at der ikke vil være nogen der bliver skuffede.

Det kan I s'gu da ikke forlange. Uanset hvad jeg nu har fundet på for at fylde det næste kvarters tid ud, så er det jo bare noget jeg har fundet på. Og der er bestemt ingen garantier for at det på nogen måde modsvarer eller matcher det I forventer.

Hvis I da overhovedet forventer noget. Men det gør I vel, ellers var I vel ikke kommet.

Ja det kan selvfølgelig være på grund af osten og chokoladekringlerne. Men det er det vel trods alt ikke.

Så lad mig nu gå ud fra at I er her med visse forventninger. Så har vi da det til fælles.

Vi skal altså gøre en slags status over jeres 10 år på Læsø Skole. I skal have jeres bevis. Og det er der som sagt ingen der kan tage fra jer.

En af Niels Hausgaards figurer spørger i en lille dialog nok så naivt: jamen er der da nogen der vil det? Altså tage det fra jer.

Nej, det er der da ikke. Og hvorfor skulle man egentlig også det?

Det må da være det mindste I kan få lov til. At beholde beviset for at I har været her.

I vil til evig tid, hvis Verden ellers består så længe, stå indskrevet i skolens karakterprotokol.

Skole og undervisning er i grunden noget mærkelig noget.

Vi har sammen gennem de mange år spillet sådan en slags omvendt ultimativ Jopardy: Vi har haft svarene, og vi har også stillet spørgsmålene.

Vi har støt og roligt arbejdet os fremad: vi har vidst hvad I skulle vide, og vi ikke forsøgt at holde det hemmeligt. Og vi har udtænkt en mangfoldighed af mærkelige julelege og snedige metodikker, i

det ædle håb, at I så også ville lege med, at I ville tage næring og annamme de kundskaber og færdigheder som vi i så rigt mål har øst ud over jer.

Selvfølgelig har vi ind imellem rystet lidt på hånden. Gjorde vi det nu godt nok? Var det nu det rigtige greb i posen vi gjorde, når vi valgte emnerne, timerne, fagene, indholdet osv. for jer.

Var det de rigtige svar vi gav. Det var det selvfølgelig når vi nu selv stillede spørgsmålene. Men burde vi måske have stillet noget andre spørgsmål?

Lige nu kan det selvfølgelig være ligegyldigt. Det kan jo ikke gøres om.

Jeg tror mange af os på skolen er enige om, at I har haft en svær, til tider lidt træls skoletid.

Det er nok ikke vores skyld alene. Og vi sidder også med en nogenlunde ren samvittighed. Hvis ikke vi gjorde det godt nok, så gjorde vi det i hvert fald så godt som vi kunne.

Og jeg tror da trods alt I, der nu sidder der, vil tænke tilbage på det sidste par skoleår som et par meget gode år.

Men jeg synes I skal vide det, hvis I ikke ved det i forvejen: Det at være en del af en skole, det er et fælles anliggende. Vi kan ikke være lærere uden at I er elever, og I kan i sagens natur ikke være elever, hvis I ikke har en lærer.

Vi har haft nogle forskellige roller, men vi har været afhængige af hinanden. Og hvis sådan noget skal lykkes så er det nødvendigt at begge parter yder noget

Når I starter det næste sted – eller som Tim, der bliver her – så prøv at gå ind ad døren med den her tanke: ingen film eller fodboldkampe bliver gode – og slet ikke vundet, hvis de der har de

forskellige roller ikke lever sig ind i den og spiller med; hvis alle bare forventer at det er de andre der skal lave arbejdet, løfte opgaven og man i virkeligheden hellere selv ville sidde ude blandt publikum. Man synes aldrig der er kedeligt et sted, hvor man selv er en aktiv del af det der foregår.

Det er sjældent politikere er direkte morsomme, men jeg synes alligevel vores amtsborgmester – det er ham der hedder Orla Hav og han er socialdemokrat – fortjener at blive citeret, når han rammer plet.

Jeg hørte ham forleden sige noget til en konference.

Det var nu vist godt nok noget han læst et eller andet sted, men alligevel.

Han undrede sig over hvad der er sket med arbejdernes internationale kampdag.

Det er jo som bekendt 1. maj, og han synes desværre han kunne se en tendens i tiden, hvor 1. maj er blevet skiftet ud med ”mig først”.

Jeg synes ikke det er så svært at give ham ret, men jeg synes det er svært at dele hans undren.

”Mig-først”-tendensen er jo for det første ikke af ny dato, men det er faktisk lykkedes at forfine den så der ligefrem er nogle der anser den for at være vejen til størst mulig lykke for os alle sammen.

Teoretisk blev det udtænkt allerede i 1700-tallet, men jeg har stadig ikke helt forstået, hvorfor man ikke synes det er lidt af en omvej.

Det er selvfølgelig vigtigt at kunne lide sig selv. Men jeg foretrækker nu, hvis det er med måde.

Jeg kender en hel masse der nærmest er helt vilde med sig selv. Det er godt nok lige i overkanten.

Sådan nogle mennesker er jo næsten ikke til at holde ud.

Det er helt fint at små drenge i korte bukser de fylder meget, råber og er lidt trælse at være sammen med.

Det er også til at leve med at pubertetspiger kan drive deres mødre til vanvid, når det skal diskuteres om man stadig kan gå i arvetøj eller om det er rimeligt at de skal hjælpe med at støvsuge lidt engang imellem.

Det kan jeg selvfølgelig sagtens leve med, når jeg har en kone der gider tage slagsmålet.

Og jeg er helt på det rene med at det min kones egen skyld.

Hun har været en torsk i børneopdragelsen.

Og jeg har jo stort set ikke været der, så det kan jo ikke være min skyld.

Jeg læste for et par dage siden at mange børn er sat på skåneprogram i de her år. Forældrene – og skolen for den sags skyld – tilbyder sig på alle tænkelige måder – ind imellem så massivt at mange børn slet ikke har mulighed for at risikere noget som helst.

Der har indsneget sig et nyt begreb i det danske sprog.

Der er kommet en serviceydelse der hedder Taxa 2-børn.

Det er børn, der har sådan en aftale med deres forældre, at de bare kan ringe. Så er far eller mor klar. Ordningen indebærer f.eks. at de kan blive kørt gratis i alle mulige sammenhænge. De skal ikke have vanskeligheder på nogen måde – børnene altså. De skal ikke cykle, hvis der kører en bus, og kører der ikke en bus, så kan man da heldigvis selv køre dem, de skal ikke blive våde, de skal ikke mangle noget, de skal helst have rigeligt med lomme penge, pennaluse, tøj og sportsudstyr. De skal i hvert fald ikke have det dårlige end andre.

Det hele skal helst leve op til en forestilling om at børns liv skal være fri for bekymringer, fri for ærgrelser, fri for modstand, fri for ansvar, fri for smerte.

Desværre er det også i nogen grad ensbetydende med at livet bliver fri for liv.

Den er jo sådan set smuk nok, den forestilling, og man kan selvfølgelig ikke ønske sig det modsatte, at børn og barndom skal fyldes med bekymring, ærgrelser, modstand, ansvar og smerte.

Men man skal da også vide, at hvis man står til rådighed med den slags varetydelser, så udvikler man en forbruger, der opfører sig som alle andre forbrugere, hvis varen en dag pludselig ikke lever op til den kvalitet man er vant til. Så brokker sådan en forbruger sig. Så klager den sig.

I værste fald så begynder den at handle et sted.

Man mister fortroligheden, de sjove stunder man havde sammen. Og til sidst mister man også skænderierne.

Men det må man jo leve med. Og det kan man da også godt. Det kan såmænd opleves som en helt befrielse.

Det er bare værre at mange ikke nåede at få gjort op med ”mig-først”.

Man har i bedste mening sat dem i centrum, givet dem det indtryk at de var det vigtigste man havde. Det sidste man nåede i den omgang var jo nok nemlig at køre dem til færgen.

Og så står vi tilbage med en eller anden naiv tro på at det fortager sig, at det går over.

Det gør det måske også, men i endnu flere tilfælde gør det det nu ikke, og så står vi med et moderne menneske, der næsten ikke tåler modgang, der helt nøgternt kalkulerer hver gang der skal ydes en indsats: ”kan det nu svare sig?” ”hvad får jeg for det?” og ”mig er der ingen der skal tage røven på!” Og hvis nogen skulle finde på at spørge: ”Jamen er der da nogen der vil det?”

Så er der ingen – slet ingen tvivl i svaret: ”Ja det kan du fandeme tro der er! Det vil de nemlig alle sammen.”

Specielt muslimerne, og de fattige og lægerne med deres store indtægter, og ham der sælger isvafler og hende der spørger om jeg vil hjælpe ved en indsamling til fordel for de spedalske, og de spedalske selv og min søster når vi engang skal dele sølvtøjet.

Og hvordan klarer man så lidt modgang.

Det gør man ved at give de andre skylden.

Min er magten og æren. Hans er skylden. I evighed. Amen.

Vi har i fællesskab – 9. klasse og jeg – haft den fælles opgave at forbruge et antal kristendomskundskabstimer i samme lokale.

Og efter at præsterne for et par år siden fik gentaget jeres ja til Jesus, har jeg nok taget det for givet at I havde det så godt med ham – altså Jesus – at vi nok ikke forsømte nogen barnelærdom, hvis vi

prøvede at stille lidt skarpt på andre der også har en forklaring eller stumper af en forklaring på livets store spørgsmål.

Og jeg blev da også meget glad, da jeg fik min afskeds-t-shirt på jeres sidste skoledag.

Den fortæller at I forbinder mig med de store åbne spørgsmål.

Nu skal I bare se:

Hvem er jeg?

Peace to the World

Hvor kommer jeg fra?

Hvor skal vi hen?

Og jeg skal komme efter dig?

Det er de store spørgsmål I har fundet frem.

Men det er jo også de mest interessante.

I har dog i en vis forstand også besvaret i det mindste et enkelt af de store spørgsmål. I har forholdt jer til begrebet tid, og I har tilsyneladende også hørt efter den dag jeg forsøgte at bevise at vi faktisk kun eksisterer fordi vi selv siger det.

Jeg er nu ikke sikker på at det lykkedes helt at overbevise jer om den sammenhæng.

Men det kan også svært med de der sammenhænge.

Jeg havde en gang en kammerat, der dyrkede det med sammenhænge – sådan som en ren intellektuel fornøjelse – en slags sport

En dag satte han sig for at bevise at der var en sammenhæng mellem alkoholforbruget på Grønlandet og så prisen på busbilletter i Cairo. Det viste sig at der var et helt nøjagtigt sammenfald i stigningsprocenter over den samme periode i de to fænomener. Det viste sig altså at hvis det ene steg, så steg det andet også. Og altså i samme takt. Og så var det vel sådan set bevist.

Nøjagtig som Erasmus Montanus beviste at ”mor var en sten”. En sten kan ikke flyve, mor kan ikke flyve, ergo er mor en sten.

Det er i virkeligheden uhyre svært at se om noget har sammenhæng med noget andet, eller om det der sker skyldes en ren og skær tilfældighed.

Mange gange kan det godt se ud som ting hænger sammen, men i virkeligheden har de ikke en pind at gøre.

Vi har brugt en del timer på at snakke om – eller også har jeg i hvert fald snakket om – begrebet sikker viden.

Findes der overhovedet noget vi kan være sikre på?

Jeg brugte det eksempel at der står et træ lige for næsen af mig. Hvis nu en anden påstår at der ikke står noget træ, hvordan kan vi så afgøre hvem af os der har ret?

Skal vi stemme om det? Eller skal vi slå om det? I det her tilfælde kunne vi selvfølgelig prøve at løbe panden imod, så ville en af os jo sikkert kunne mærke at den anden havde ret.

Men det er jo ikke alt der kan afgøres på den måde.

Hvordan med lidt uenighed om hvorvidt sovs er federe end Metalica? Om Tuborg er bedre end Carlsberg? Eller om Janne er sødere end Louise?

I de tilfælde kan vi tilsyneladende godt leve med at vi ikke kan skaffe os sikker viden – vi accepterer at det ene synspunkt kan være lige så godt som det andet.

Men i virkeligheden accepterer vi det jo ikke alligevel.

Det er jo netop de områder det er sjovest at diskutere og vigtigst for os at få ret.

Det er her vi lægger engagementet.

Dybest set kan vi nemlig ikke acceptere at noget kan være ligeså godt som noget andet.

Det er ikke ligeså godt at fordømme som det er at tilgive. Det er heller ikke ligeså godt at være fascist som det er at være demokrat. Det er bedre at tiltale end at bagtale. Men det er også tit sværere.

Jeg bliver nødt til at være endnu mere alvorlig et øjeblik.

Den helt ultimative ”mig-først”- mentalitet kommer til udtryk, når man fuldstændig skruppelløst gør andre mennesker til middel for at nå sine egne mål.

Kan man tænke sig en situation hvor det er bedre at være myrdet end at være morder?

For et lille års tid siden – nærmere betegnet den 11. september 2001 – blev vores verden lige pludselig angrebet af noget vi ikke havde set. Det kom sådan skråt oppefra. Vi har sådan set heller ikke set det siden, og vi ved vel i virkeligheden dårlig nok endnu hvad det var eller hvem det var.

Men vi kalder det terrorisme. Og så gik vi ellers i krig.

Nu har vi det godt igen, der er gået lidt tid, og de fleste er vendt tilbage til almindeligt blodtryk, men det er alligevel som om det ikke helt er det samme.

Der er et eller anden ved den der fuldstændigt vilkårlige og tilfældige ofring af liv, der gør de store spørgsmål endnu mere relevante.

Bliver det mig næste gang?

I TV satte man såkaldte eksperter til at begrunde risikoen for at et eller andet i Danmark ville blive det næste terrormål. De kunne berolige os med at den chance var ikke stor. Og at det skulle blive Læsø var helt usandsynligt.

Jamen Gud ske lov da. Så kunne vi jo godt tage det afslappet.

Så var det altså igen kun naboen, der blev ramt.

Og selvfølgelig er det da rigtigt at sandsynligheden for at det bliver mig er nok er forsvindende lille, men den er der, og jeg synes faktisk det er helt OK, hvis man er lidt bange.

Der er bare det problem at man kan ikke gøre noget ved det.

Man kan ikke skabe sig sikkerhed. Og vi har det i virkeligheden dårligt, når der er noget vi ikke kan beherske.

Det eneste formildende er måske i grunden at vi ikke ved det, at vi ikke kan forberede os.

Jeg har fundet et skrækkelig lille digt, som jeg har lokket Eva til læse for jer.

Det er den polske forfatterinde Wislawa Szymborska der efter min mening har formået at beskrive den fuldstændige magtesløshed vi står midt i, når tilfældigheden udpeger os til at være ofre.

Eva læser:

Det er huleme hård kost.

Når mennesker kan finde på sådan noget, så er der ligesom ingen vej tilbage.

I hvert fald ikke for dem der vil sikre sig selv ved hjælp af ”mig-først-syndromet”.

Det vil jo være direkte dumt at ønske sig selv i den situation.

Her er man vist nødt til at søge sammen – ofre lidt af sin magelighed. Tro på at man i fællesskab – og ved at lade fællesskabet omfatte alle der vil være med – kan minimere behovet for at nogen skal føle trang til at skalte og valte med andre på den måde.

Verden er slet ikke så enkel. Og der er så mange ting der ikke egner sig til at være genstand for afstemning.

Og hvis man på den anden side bare en enkelt gang vælger at afgøre uenighed ved at løbe panden ind i træet og se hvem der slår sig, så kan det jo nemt være at det var den ene gang for meget.

Nå lad os lige tage et kig mere på t-shirten.

Den fortæller også andre ting om jeres forhold til mig:

Bl.a. jeres oplevelse af mit forhold til tid.

Og så har I skrevet Lunte. Hvad skal det nu betyde? I første omgang valgte jeg som alle andre der helst vil give andre skylden at tænke: Åh, de kan ikke stave. Det er jo nok lunde, altså den der søpapegøje med det sjove næb, de mener? De har slet ikke gennemskuet alle mine guldkorn, de elendige ignoranter – de har bare ment det var sådan en slags papegøjesnak – søpapegøjesnak, Læsøpapegøjesnak.

Så kom jeg i tanke om at det kunne jo også være, de tænke på sådan en fyrværkeri-lunte.

Men så kunne jeg ikke blive enig med mig selv om jeg har en kort lunte eller en lang lunte. Og for så helt at slippe for at tænke mere over det, så fandt jeg frem til – og det havde jeg jo sådan set vidst hele tiden, at det var en lille kommentar til at jeg ikke altid er kommet lige til tiden, når vi skulle have time. Jeg er kommet sådan luntende lidt efter det har ringet.

Og det vil jo være løgn at sige at det er løgn.

Jeg kan finde mange gode forklaringer, men nogen undskyldninger er det jo svært at komme med.

Og I skal da heller ikke tro, at jeg er specielt stolt af at jeg mange gange har snydt jer for lidt tid i starten i timen, men – og nu komme så alligevel en af de dumme undskyldninger: det er nu engang ofte en del af mit job, at der lige er en eller anden der skal snakke med mig om et eller andet i et frikvarter – og mærkelig nok ofte i slutningen af et frikvarter.

Men lad nu det ligge.

Jeg tager det til mig. Og vil prøve at forbedre mig.

Men mit syn på tid. Det står i høj grad fast. Det ændrer sig ikke sådan over tid og jeg hader at den går.

Jeg elsker det her citat af Søren Kierkegaard, der synes at det er halvvejs vanvittigt at have travlt. Nu skal i bare høre hvad Søren han siger et sted i sin bogen: enten-eller:

”Af alle latterlige ting forekommer det mig at være allerlatterligst at have travlt i verden, at være den mand der er rask til sin mad og rask til sin gerning. Når jeg derfor ser en flue i det afgørende øjeblik sætte sig på en sådan travl mands næse, eller han bliver oversprøjtet af en vogn, der i endnu større hast kører forbi ham, eller han må standse for en bro der går op, eller der falder en tagsten ned i hovedet på ham og slår ham ihjel, så ler jeg af hjertens grund. Og hvem kan i grunden lade være med at grine? Hvad udretter der vel, disse travle hastværkere? Går det dem måske ikke som det konen, der i befåelse over at der var gået ild i hendes hus, reddede ildtangen? Hvad mere redder de ud af livets store ildebrand?”

Hvad er det man skal nå? Hvad er det man skal have så travlt med?

Der er en to - tre events – som det vist hedder på nudansk, når man vil sige begivenheder eller ting – om året som jeg ser frem til, og som ingen skal tage fra mig. Det er der nu vist heller ingen der vil. Det er den dag TV transmitterer kvindernes semifinaler fra tennisturneringen i Wimbledon, det er den dag jeg kan sætte min græsslåmaskine ind for sidste gang det år, og så er det den dag, hvor skolen får juleferie.

Navnlig den dag, hvor jeg kan sætte græsmaskinen ind for sidste gang, holder jeg utrolig meget af.

I kan slet ikke forestille jer hvilken fred det giver i sindet, når man med sig selv kan sige, at nu varer det næsten et halvt år før jeg igen skal gå i røven af det uhyre. Naturen giver mig et pusterum.

Ganske vist finder min kone hurtigt på noget andet jeg kan sysselsættes med, men jeg slipper i hvert fald for at gå rundt og rundt og rundt uden andet formål end bare at begynde forfra så snart jeg er færdig. For færdig bliver jeg jo aldrig.

Der er andre jobs man heller aldrig bliver færdig med. Vaske op for eksempel, tømme skraldespand, og tænke over tilværelsen.

Men nu er det jo sådan set slet ikke rigtige job. Det er vel i grunden bare noget man gør.

Men også de fleste rigtige jobs kendetegnes ved at man aldrig bliver færdig med dem. Det er et rigtigt job at køre varer fra det ene sted til det andet. Det hedder chauffør, og det bliver man heller aldrig færdig med. Der vil altid være noget der skal flyttes fra det ene sted til det andet. Der kommer også hvert år nye elever, der skal begynde i skolen, så må lærerne jo til at begynde forfra. Så snart den ene TV-avis er færdig, så begynder de med det samme bare at finde på nogle nyheder til den næste. En kok på en fin restaurant bliver heller aldrig færdig. Der er også nogle der bliver sultne dagen efter.

Så i grunden handler det hele jo bare om gentagelser. Forfra og om igen.

Og sådan nogle halvgamle nogle som os forældre kunne måske i en stille stund finde på at sige til os selv: jamen det er måske den dybere mening med alting: forfra og om igen.

Men hvis man giver sig til at analysere det lidt nærmere, så er det måske heller ikke så dårligt endda, selvom det umiddelbart lyder lidt ensformigt.

For det må vel også på en eller anden måde betyde, at man altid som regel får en ny chance; en ny mulighed for at vælge en lidt anden løsning end den man valgte sidst. En mulighed for at blive bedre til det, man ikke er så god til, eller endnu bedre til det man er god til i forvejen.

Måske kan man ende som en hel kunstner på sit felt. Bliver man til sidst rigtig god, så er det nok næsten som at lave kunst. Jeg tror det var Storm P. der definerede det sådan her: ”Kunst er det som ikke alle kan lave, for hvis alle kunne lave det, var det jo ingen kunst.”

De fleste af jer har det man kalder gode evner. Men jeg har også kendt et par enkelte der har det man kalder overnaturlige evner.

De sidste det er sådan nogle sjove nogen. For at have overnaturlige evner må man jo forudsætte at der noget der kun hedder naturlige evner. Det er sådan nogle evner som de fleste har. Det er sådan nogle evner man skal bruge hvis man f.eks. skal slå græs, eller være chauffør, eller lærer eller bare tænke over tilværelsen.

Men med overnaturlige evner kan man et eller andet som andre ikke kan. Men man laver ikke kunst. Det kræver nemlig kun naturlige evner.

Men man kan f.eks. helbrede syge mennesker bare ved at gnide lidt på deres højre øre med et kaninskind, eller man kan snakke med de døde, eller man kan se hvad der sker ud i fremtiden.

Hvis man har den slags evner – eller hvis man føler man har det – så skal man bare bruge dem.

Men sammenlagt med en dyrkelse af mig-først-holdningen er der desværre ikke ret langt til at man oplever sig selv som noget særligt. Og så er man faktisk farlig. Både for sig og for alle andre.

For så rammes man måske pludselig af den tanke, at man kan tillade sig at skalte og valte med andre mennesker – ja, måske ligefrem med deres liv.

Og det synes jeg ikke rigtig vi er skabt til.

Nu kunne jeg måske i grunden godt fortryde at jeg ikke holdt mig til den korte udgave af den her dimissionstale.

Men nu har jeg jo altså sagt en hel del mere. Og det er jeg klar over: Når jeg har gjort noget, så kan det ikke gøres ugjort. Selv om der evt. skulle komme mange gentagelser – forfra og om igen, og selvom jeg evt. også får chancen for at gøre det bedre næste år, så er sagt altså sagt, og den korte udgave havde måske i virkeligheden været god nok.

Den sagde jo det den skulle sige:

Tak for den tid der er gået. 10 år på skolen. Der har været gode timer, der har været dårligere timer. Der har været mange timer. Men nu er det slut. I skal videre på livets lange vej. Pas godt på jer selv. I skal vide at vi tror vi kan regne med jer. Men I skal også vide at vi godt ved, at det er jer selv der bestemmer. I er nogle dejlige unge mennesker. Brug nu jeres gode og dejlige evner godt. Held og lykke med fremtiden.